

Täysistunto

Tiistai 26.11.2024 klo 14.02—19.56

13. Hallituksen esitys laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2024 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Lyly.

Keskustelu

17.16 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä merimiespalvelulain muuttaminen käsittelyssä, ja tässä on kyse Suomen valtion merimiehille järjestettyjen palveluiden rahoittamisesta, jota se on tehnyt vuodesta 1973 lähtien. Merimiespalvelulain perusteella on järjestetty merimiehille sosiaalisia, henkisiä ja fyysisiä vapaa-ajan palveluja laivan käydessä satamassa. Valtio on allekirjoittanut merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestö ILO:n vuoden 2006 yleissopimuksen, sopimus 52/2013. Tämän merityöyleissopimuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että merenkulkijoiden sosiaaliset oikeudet pannaan täytäntöön yleissopimuksen mukaisesti.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan eri maissa valtion lisäksi tähän rahoitukseen osallistuu myös muita tahoja. Esimerkiksi väylämaksuilla rahoitetaan näitä palveluita muun muassa Tanskassa. Eli rahoitusta tulee usein muualta kuin valtiolta, mutta valtio on yleensä päätoimija.

Suomi on tällä hallituksen esityksellä jäämässä varsin poikkeukselliseksi maaksi, jossa näiden palveluiden järjestäminen jää ainoastaan merimiesten ja varustamoiden harteille. Esitys pakottaa palveluiden mittavaan alasajoon ja toiminnan lakkautuksiin, eli palvelujen pelkistämiseen sekä karsintaan murto-osaan. Tässä on kysymys siitä, että valtio on laittanut noin miljoona euroa vuodessa tämän palvelun järjestämiseen ja nyt se luopuu tästä vuodesta 1973 maksamasta osuudesta. Tämä siirtyy varustamoiden ja merimiesten vastuulle, ja he laittavat siihen nyt noin 0,3 miljoonaa euroa vuodessa, eli nämä palvelut putoavat noin karkeasti ottaen noin 30 prosenttiin. Tässä on kysymyksessä iso asia merimiesten osalta, koska se vaikuttaa suoraan työntekijöiden mahdollisuuksiin työssäjaksamiseen ja siitä palautumiseen silloin, kun he ovat satamassa.

Suomi elää viennistä, ja siksi merenkulku on avainasemassa liikenteessä Pohjolan perukoille. Tänne saapuu satoja aluksia viikossa, joten on selvää, että satamien vetovoimatekijöillä on myöskin merkitystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

Valtio tekee tämän ratkaisun tosi nopeasti, ja Merimiespalvelutoimiston edessä on rankka sopeutus. Nyt jo on henkilömäärä puolitettu, ja keskuksen kiinteän omaisuuden realisointi on menossa. Tämän vuoksi olisi vähintä, että lain voimaantuloa siirrettäisiin yhdellä vuodella eteenpäin, jotta Merimiespalvelutoimiston toiminta saadaan uudelleenorganisoidua ja rahoitus näille palveluille turvattua. Tästä syystä edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiesitys hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.20 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksen mukaan valtion rahoitusosuus merimiespalveluista lakkautettaisiin. Merityöyleissopimuksessa valtio on sitoutunut varmistamaan merimiespalveluiden saatavuuden kaikille merimiehille. Tämä hallituksen esitys heikentäisi näiden valtion lupaamien palveluiden saatavuutta. Olisi kohtuutonta, että valtio vetäytyy merimiespalveluiden rahoituksesta ja jättää velvoitteidensa kullut täysin muiden maksettavaksi. Valtion rahoitusosuus merimiespalveluihin tulisi säilyttää, jotta se myös osaltaan täyttää merityöyleissopimuksen mukaiset velvoitteensa.

Palveluiden heikentäminen on yhteydessä hyvinvointiin ja jaksamiseen aluksilla, joihin Merimiespalvelutoimisto on nykyisellään järjestänyt sosiaalista toimintaa eri tavoin. Merimiehet ovat jatkuvasti pitkiä aikoja poissa maista ja niiden yhteiskunnan palveluitten piiristä, joista muut voivat nauttia. Muutos koskettaa myös vapaaajaksolla saatavilla olevien palveluiden tarjontaa, jotka ovat olleet merimiesten keskuudessa suosittuja ja tukeneet heidän palautumistaan muun muassa liikuntamahdollisuuksin. Vapaa-ajan liikunnan merkitystä ei voi liikaa korostaa. Aluksilla ollessa liikuntamahdollisuudet ovat usein erittäinkin rajalliset johtuen työpäivien pituudesta ja tilojen puuttumisesta.

Valtion lopettaessa rahoituksen Merimiespalvelutoimistolla on edessä rankka sopeutus. Henkilökunnan määrä on jo puolitettu, ja keskuksen kiinteän omaisuuden realisointi on menossa. Tämän vuoksi vähintä olisi, että lain voimaantuloa siirrettäisiin yhdellä vuodella eteenpäin, jotta Merimiespalvelutoimiston toiminta saadaan uudelleenorganisoidua.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä kuvatun vuoksi kannatan edustaja Lylyn aiemmassa puheenvuorossa tekemää vastalause-esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.22 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan hallituksen esitys merimiespalvelulain muuttamiseksi irrottaa Suomen valtion merimiehille järjestettävien palveluiden rahoittamisesta, jota se on tehnyt vuodesta 1973 lähtien. Valtio on allekirjoittanut merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuoden 2006 yleissopimuksen. Tämän merityöyleissopimuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että merenkulkijoiden sosiaaliset oikeudet pannaan täytäntöön yleissopimuksen mukaisesti. Nyt käsittelyssä olevan lain etenemisen myötä Suomi irrottaa itsensä ILO:n merenkulkualan kansainvälisen yleissopimuksen hengestä.

Merimiespalvelulaki on tähän saakka taannut merimiehelle oikeuden ja mahdollisuuden vapaa-ajanpalveluihin laivan käydessä satamassa. Näiden palveluiden järjestäminen on ollut valtion vastuulla, ja niiden tarkoituksena on ollut tukea merimiesten hyvinvointia ja jaksamista työssään. Nyt hallitus kuitenkin esittää, että valtio vetäytyisi kokonaan rahoitusvastuusta. Tämä tarkoittaisi, että palvelujen järjestäminen siirtyisi varustamojen ja me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

rimiesten itsensä maksettavaksi, mikä on vastoin monien muiden maiden linjaa. Tämä muutos pakottaisi palvelujen mittavaan alasajoon ja toiminnan leikkauksiin, mikä vaikuttaisi oleellisesti, suoraan, työntekijöiden mahdollisuuksiin jaksaa työssään. Merenkuljoilta edellytetään terveyden suhteen paljon. Näin on vaadittu viranomaisten, lääkäreiden ja osin varustajienkin toimesta, ja nyt ajetaan samalla alas terveyttä edistäviä palveluja. Tämä ei vaikuta järkevältä säästökohteelta. Suomi on käytännössä saarivaltio, ja suomalaisten merimiesten määrä vähenee. On hyvä muistaa, että kyse on mitä enenevissä määrin huoltovarmuuden varmistamisesta, joten merellä työtä tekevien työkyvystä tulee kantaa huolta.

Arvoisa puhemies! Valtion lopettaessa rahoituksen Merimiespalvelutoimistolle edessä olisi rankka sopeutus, kuten edustaja Suhonen hyvin toi edellisessä puheenvuorossa esille. Itsekin olen ajatellut, että vähintään yhden vuoden siirtymäaika olisi hyvin perusteltua tämän lain voimaantulon yhteydessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.25 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on pidetty hyviä puheenvuoroja aiheesta. Kysehan on nimenomaan siitä, että olemme kansainvälisissä sopimuksissa sitoutuneet huolehtimaan, että satamissa on palvelut merimiehille, ja nyt tilanne tämän jälkeen on se, että kansainväliset sopimukset jäävät kyllä voimaan, mutta valtion rahoitus asiasta lähtee kokonaan pois. Tässä nostetaan sitä kustannusvastuuta nimenomaan nyt sinne merimiehille ja varustamoille, niin kuin tässä on kerrottukin, mutta valtion rahoitusta tämän asian hoitamiseen ei enää jatkossa tule.

Tähän liittyy monimutkaisia kuvioita, muun muassa eräs kerrostalohanke täällä Helsingissä. On kyllä täysin kohtuutonta, että nyt Merimiespalvelutoimistolla on enää vain muutamia viikkoja aikaa saada lähes uusi kerrostalo myytyä uudelle omistajalle, että jotenkin pystyisi selviytymään taloudellisesta taakastaan ja isosta velkamäärästään, jota on kuitenkin yhteistyössä meidänkin ministeriön kanssa hoidettu. Kohtuullisinta olisi kyllä ollut, että tähän olisi saatu ainakin vuoden siirtymäaika, mutta koska sellaista ei tullut, niin en voi muuta kuin kannattaa edustaja Lylyn tekemää hylkäysesitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.